

İSTANBUL GEZGİNLERİ

Aksiyon 39 / 23.11.2014

KARA SURLARI ve FETİH

İçindekiler

İstanbul'un Surları	4
Topkapı.....	9
Surp Nigoğayos Ermeni Kilisesi	9
İstanbul'un Fethi	9
Takkeci İbrahim Çavuş Camii.....	10
Topkapı Türk Dünyası.....	11
Panorama 1453 Müzesi.....	11
Merkez Efendi Külliyesi	12
Nağmedar.....	14
Yenikapı Mevlevihanesi.....	14
Silivrikapı	17
Hadım İbrahim Paşa Camii	18
Balıklı Rum Kilise ve Ayazması.....	18

İstanbul'un Surları

Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u alana kadar şehirlerin en güçlü savunma mekanizması surlardı. Yüzyıllar boyunca şehir devletlerinin yaşamlarını sürdürebilmelerinin en önemli nedenlerinden birisi buydu. Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u almasının çağ kapatıp çağ açtığını iddia eden tarihçilerin dayanak noktası da tam olarak budur. Fetih sırasında bizzat Fatih'in tasarladığı şahı topları, geçilemez denilen İstanbul Surları'nın geçilmesine olanak sağlamıştı. Artık şehir devletleri için hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı.

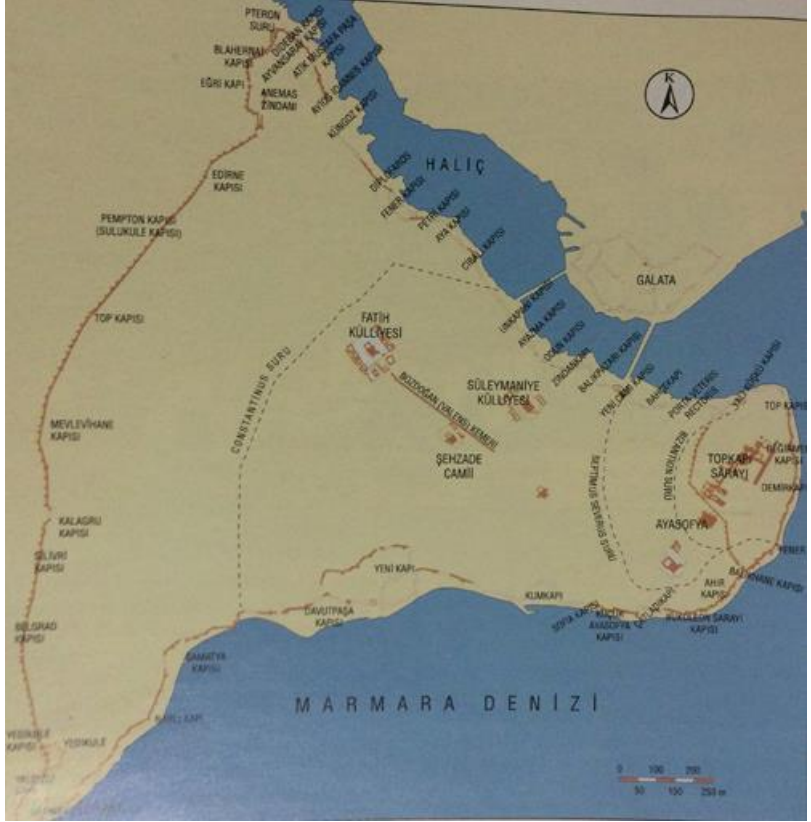
Geçilemez denilen İstanbul Surları'nı 1453'teki halini alana kadar bir organizma gibi büyümüş ve yenilenmiştir ama elbette insan eliyle.

Şehrin surlarını tarihi gelişim içerisinde dört ana isimle anabiliriz:

- 1- **Byzas Surları:** Şehrin kurucusu Byzas zamanında yapılmıştır. Bu surlar hemen hemen bugün Topkapı Sarayı'nın kapladığı alanı çevreliyordu. Kimi kaynaklarda kara surlarının çok daha görkemli olmasına rağmen deniz tarafındaki surların irice bir dalga kıran mahiyetinde olduğu, kimi kaynaklarda da surların tamamının çok görkemli mermer bloklardan oluştuğu yazmaktadır.
- 2- **Septimus Severus Surları:** Roma İmparatoru Septimus Severus rakibini desteklediği için Byzantium'u cezalandırmak istemiş ve şehri uzunca bir kuşatmanın ardından ele geçirmiştir. Uzun süren bu kuşatma Severus'u daha da kızdırmış olmalı ki M.S. 196 senesinde şehri aldığı anda başta surlar olmak üzere tüm şehri yakıp yıkmıştır. Sinirini aldıktan sonra da şehrin güzelliğine hayran kalarak yeniden inşasına başlamıştır. Bu kapsamda surlar da yeniden yapılmıştır ama şehir biraz daha genişletilerek. Haliç tarafında bugünkü Galata Köprüsü civarından başlayan kara surları biraz daha geniş bir yay çizerek ama Marmara kıyısında yine Byzas Surları ile aynı yerde denize kavuşacak şekilde yeniden inşa edilir.

- 3- **Constantinus Surları:** 324 yılında Roma İmparatorluğu'nun tek başına sahibi olan Constantinus'un bundan tam altı yıl sonra 330 senesinde daha önce Septimus Severus tarafından yeniden inşa edilen Byzantium'u tekrar inşa ederek ikinci başkent yapmıştır. Bu sırada Septimus Severus Surları ile belirlenen şehrin sınırlarını daha da genişletecek yeni surlar yaptırmıştır. Bu surların bugün tam olarak nereden geçtiği bilinmemekle birlikte Haliç tarafında bugünkü Cibali civarından başlayarak bir yay çizer ve Samatya civarında Marmara Denizi ile kavuşurdu. Günümüze hiç bir iz kalmamıştır.
- 4- **Theodosios Surları:** Byzantium'u yeniden inşa ederek ikinci başkent ilan eden Constantinus şehrin vadettiği geleceği görebilecek kadar ileri görüşlüydü belli ki ama şehrin bu denli çabuk büyüüp gelişeceğini o da tahmin edememiş olmalı ki henüz yaptırdığı surların üzerinden bir asır geçmemişken şehri biraz daha genişletecek yeni surlar yaptırmaya gereği hasıl olmuştur. Bu nedenle İmparator II. Theodosios hükümdarlık döneminin ilk yıllarında surları bugün gördüğümüz hatta taşımıştır. Tam olarak ne zaman yapıldığı bilinmemekle birlikte 413 yılında yayınlanan bir kanunda tamamlanan sur kulelerinin kullanımını düzenleyen bir madde olduğu görülmektedir. II. Theodosios'un yaptırdığı surlara Blahernai bölgesini dışarda bırakıyordu, bu yüzden daha sonra Heraklios, V. Leon ve Teofilos dönemlerinde bu bölge de sur içerisinde alınacak şekilde surlar uzatılmıştır.

Bu dört dönem surlarının konumlarını İstanbul haritası üzerinde Resim – 1'de görebilirsiniz. Bu resim Tarih Vakfı'nın İstanbul Ansiklopedisi'nin 'Surlar' maddesinden alınmıştır.

Resim - 1

Theodosios Surlarını üç bölümde incelemek gerekir:

- **Haliç Surları:** İstanbul Surları'nın Sarayburnu'ndan başlayarak ayvansaray'da Kara Surları ile birleştiği yere kadar devam eden kısmıdır. Yaklaşık 5.5 kilometredir. Tek sıralıdır ve Haliç girişinde bir zincirle korunduğu için tüm surların en zayıf bölümüdür.

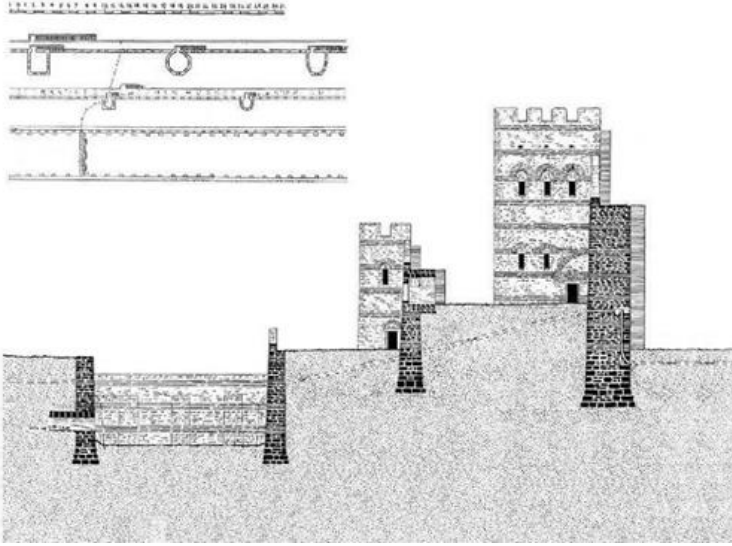
- **Marmara Surları:**Sarayburnun’dan başlayarak Yedikule’ye kadar uzanan İstanbul Surları’nın en uzun kısmıdır. 8 kilometreden biraz daha fazladır. Haliç Surları’na göre biraz daha kuvvetli ama Kara Surları’na göre daha zayıf tek sıradırlar.
- **Kara Surları:** Toplam uzunluğu yaklaşık 5.5 kilometredir. Marmara kıyısında Yedikule’den başlayarak Haliç kıyısında Ayvansaray civarında son bulur.

Üçlü bir savunma mekanizması bulunmaktadır. Ön önde düşmanı ilk olarak bir ‘**hendek**’ karşılar. Bu hendek ortalama 20 metre genişliğinde ve yer yer 5 ila 8 metre derinliğindeydi. Hendeğin şehre yakın kısmında yaklaşık 2 metre yüksekliğinde bir duvar bulunmaktaydı.

Hendeği geçebilen düşmanları ise hendeğin yaklaşık 15 metre gerisinde ‘**dış sur**’ (exo ya da mikron teichos) bekliyordu. Bu surların genişliği 2 metre yüksekliği ise 8 metreden biraz fazlaydı.

Olurda düşman bu surları da aşabilirse bu sefer karşısında ‘**iç sur**’u (mega teichos) bulurdu ki bulunduğu bu alana peribolos denilirdi. Dış sura göre daha görkemli olan bu surların yüksekliği ortalama 15 ve duvarın kalınlığı ise 5 metreydi. Ortalama her 60 metrede bir yükseklikleri 20 metreyi bulan burçlar vardı. Dış sur üzerinde de görece daha küçük burçlar vardı ve burçlar iç surdaki iki burcun ortasına gelecek şekilde yapılmıştı. İç surlarda Blahernai bölgesine kadar 96 burç bulunmaktaydı, buradan sonra sahile kadar bir 20 burç daha vardı.

Kara surlarının kesitini Resim – 2’de görebilirsiniz.

Resim - 2

İstanbul surları üzerinde iki tip kapı bulunmaktaydı. Bunlar askeri kapılar ve kamusal kapılar. Askeri kapılar günlük yaşamda kullanılmayan sadece askeri amaçlar için kullanılan kapılarken kamusal kapılar halkın giriş çıkış yapabildiği kapılardı. Bir de sadece İmparator'un sefere giderken ya da seferden dönerken kullandığı zafer takı niteliğindeki 'Altın Kapı' vardı ki tüm surların en görkemli kapısıydı.

Bu surların dışında Galata'yı çevreleyen Galata surlarını ve I. Anastasius'un 6.yy'ın hemen başında yaptırdığı Çatalca-Silivri dolaylarındaki Karadeniz'den Marmara'ya uzanan surlarını da İstanbul'un surlarından sayabiliriz.

Topkapı

Bizans zamanındaki ismi Porta Romanos olan kapı. İstanbul'un fethi sırasında Fatih Sultan Mehmet Otağ-ı Hümayun'unu bu kapının karşısındaki Maltepe sırtlarına kurdurmuş ve şahı topları surları daha ağırlıklı olarak bu kapı civarında vurmuştur. Porta Romanos fetih sırasında neredeyse tamamen yıkılmış ve fetihten sonra da yeniden yapılmıştır. Yeniden yapılan kapıya da 'Topkapısı' ismi verilmiştir.

Surp Nigoğayos Ermeni Kilisesi

Kilisenin ilk olarak ne zaman yapıldığı bilinmiyor olsa da 1630 senesinde hizmet vermekte olduğu bilinmektedir. 1729 senesinde yıktırılan kilise 19. yy'ın başlarında onarıldıysa da 1831 tarihinde tekrar yıktırılır. Ertesi sene ihya edilerek tekrar ibadete açılır. I. Dünya Savaşı yıllarında ordu tarafından kullanılan kilise cumhuriyet döneminde onarılarak 1927 senesinde tekrar ibadete açılır.

İstanbul'un Fethi

İstanbul daha önce defaatle kuşatılmış olmasına rağmen sadece bir kere aşılabılmıştı. 1204 yılında Kudüs'ü geri alma hedefiyle yola çıkan IV. Haçlı ordusu İstanbul'a gelmiş ve burada hedef değiştirerek biraz da hileli bir şekilde şehri almıştı. Bu olaydan sonra surları aşmak Fatih Sultan Mehmet'e nasip olacaktı. Daha önce Osmanlılar da bir kaç kez şehri kuşatmış ama çeşitli nedenlerle kuşatmalar kaldırılmıştı.

II. Mehmet 1451 senesinde nihai olarak tahta geçtiğinde ilk hedefi İstanbul'u almak oldu. Bunun için hazırlıklara da başladı. Şahi topları döktürüldü, donanma kuvvetlendirildi, Boğaz'a Rumelihisarı yaptırıldı, olası çekişmelerin engellenmesi için gereken devletlerle anlaşmalar imzalandı. Bizans da boş durmadı elbette. Ceneviz'den destek aldılar, hatta 700 askeri ile şehre gelen Cenevizli komutan Giovanni Giustiniani başkomutan ilan edildi. Haliç zinciri yenilendi ve özellikle zincirin Galata tarafındaki ucunun bulunduğu kule

güçlendirildi, etrafına sur yapıldı. Kuşatma sırasında susuz kalma ihtimaline karşılık sarnıçlar sularla dolduruldu.

Nihayet 6 Nisan 1453 günü kuşatma başladı. Osmanlı İmparatorluğu'nun imparatoru Sultan II. Mehmed, Bizans İmparatorluğu'nun imparatoru da XI. Konstantin'di. Bizans, şehri kimi kaynaklara göre 7 bin kimi kaynaklara göre de 10 bin asker ile savunurken, Osmanlılar kuşatmayı kimi kaynaklara göre 200 bin, kimi kaynaklara göre de 50 bin askerle yapmaktaydı. Gerçekçi olan rakam 80 bin asker civarında olmalıdır. Bizans'ın savunmadaki 26 gemisine karşılık da Osmanlı'nın 70 gemi ve 20 kadırgası bulunmaktaydı.

Yaklaşık iki süren kuşatma ilk başlarsa Osmanlı aleyhine geliyor gibi görünse de donanma gemilerinin 22 Nisan gecesi Haliç'e indirilmesi ile birlikte seyir değişmiş ve 29 Mayıs'ta yapılan büyük taarruz ile birlikte İstanbul fethedilmiştir.

Takkeci İbrahim Çavuş Camii

Arakiyeci İbrahim Çavuş Camii'si olarak da bilinmektedir. İbrahim Çavuş Topkapısı önünde kendi yaptığı takkeleri satan bir arakiyeciymiş ve kıt kanaat geçinirmiş. En büyük hayali ise bir cami yaptırmakmış. Başta hanımı olmak üzere etrafındaki herkes de İbrahim Çavuş'un bu hayalini bilmekteymiş ama dost acı söyler misali en ağır da hanımı konuşurmuş 'Bey; biz hele karnımızı doyuralım, cami yaptırmak senin neyine? Bak herkes gülüyo bu hayaline.' İbrahim Çavuş sessiz kalmış hem hanımının sözlerine hem de arkadaşlarının dalga geçmelerine. Gel zaman git zaman İbrahim Çavuş bir rüya görmeye başlamış. Rüyasında kendisine Bağdat'ta, ırmak kenarında bir asma, asmanın en tepesinde de 3 tane üzüm gösterilmekteymiş ve bu üç üzümün onun nasibi olduğu, gidip yemesi gerektiği tembihlenmekteymiş. İlk gördüğünde pek önemsememiş bu rüyayı ama aynı rüyayı bir çok kez görünce düşmüş yollara. Gitmiş nehri bulmuş, nehrin yanında asmayı bulmuş, üzümleri görmüş. Üzümlere uzanıp almaya çalışırken oradan geçen birisi yanına gelmiş ve 'Ya hu aşağıdakilerialsana ne demeye en

tepeye yelteniyorsun?'. İbrahim Çavuş geçiştirmek istediyse de adam ikna olmamiş ve İbrahim Çavuş başlamış rüyasını anlatmaya. Bitince adamı almış bir gülme, demiş ki: 'Seninki de iç mi arkadaş? Üç tane üzüm için çıkmış gelmişin taa İstanbul'dan Bağdat'a. Ben iki senedir bir rüya görüyorum; rüyada bana İstanbul'da Topkapısı'nın yanında takke satan evinin arka bahçesinde iki küp altın var, git onu al diyorlar da ben çıkıp gitmiyorum.' Bunu duyan İbrahim Çavuş koşa koşa İstanbul'a dönmüş ve evinin arka bahçesini kazmaya başlamış. Bulduğu iki küp altınla da bugün görüğümüz camiyi yaptırmış.

Camii 1591 yılında yapılmış. Mimarı tam olarak bilinmemekle birlikte kimi kaynaklarda Mimar Sinan eseri olduğu yazar. Mimar Sinan'ın 1588'de öldüğu düşünülürse bu pek mümkün görünmese de bir ihtimal Sinan yapımına başlamış olabilir.

Cami aslında sebil, hazire ve sıbyan mektebinden oluşan bir külliye iken mektebin günümüze sadece duvarları kalmıştır. Caminin en önemli özelliği paha biçilemez 16. yy çinileridir.

Topkapı Türk Dünyası

Eskiden Topkapı Otogarı olarak kullanılan alana küçük küçük evler yapılarak bir mahalle oluşturulmuş durumdadır. Bu mahalledeki evlerden her birisi bir Türk devletine tahsis edilmiş ve evlerde de bu ülkelerin kültürlerine has eserler sergilenmeye başlanmıştır.

Türk Dünyası parkında ayrıca geleneksel Türk yemeklerinin ikram edildiği 'Türk Dünyası Zinnet Restoranrı' adında bir de restaurant, Kazakistan ve Kırgızistan tarafından hediye edilen iki çadır, hediyeler alabileceğiniz bir hediyelik eşya dükkanı ve Orhun Yazıtların'dan Tonyukuk Anıtı'nın bir maketi bulunmaktadır.

Panorama 1453 Müzesi

İstanbul'un fethedildiği gün olan 29 Mayıs 1453'ün resmedildiği panoramik müzedir. 38 metre çaplı bir yarım küreye çizilen resimde 10 bin figür bulunmaktadır. Resim ile ziyaretçi platformu arasında kullanılan nesnel panoramaanın etkisini artırmaktadır. Resim

çizilirken 100 yıldan fazla süre hiç eskimeden kalabilen pigment mürekkep kullanılmıştır.

31 Ocak 2009 tarihinde ziyarete açılan müzenin, proje çalışmalarına 2003, uygulanmasına da 2005 tarihinde başlanmıştır.

Merkez Efendi Külliyesi

Merkez Efendi 1460-1465 yılları arasında Denizli'de doğmuştur. Doğum adı Musa'dır. İlk eğitimini memleketinde babasından aldıktan sonra medrese eğitimini tamamlamak için kimi kaynaklara göre önce Bursa sonra İstanbul'a gelmiş, kimi kaynaklara göre de doğrudan İstanbul'a gelmiştir. Burada medrese eğitimine bir süre devam ettikten sonra bu eğitimin kendisine yeterli olmayacağını düşünerek tasavvuf eğitimi almak için medreseden ayrılır ve o aralar Amasya ya da Karaman'da olması muhtemel Molla Habib Karamani'nin yanına gider. Molla Habib kendisine 'Muslihiddin' lakabını vererek ve nasibinin İstanbul'da olduğunu söyleyerek tekrar İstanbul'a gönderir.

İstanbul'a geldiğinde tekrar medreseye yerleşir, tıp eğitimi almaya devam eder ama bir yandan da tasavvuf ehilleri ile hasbihal eder. Bir süre sonra da Etyemez Tekkesi Şeyhi Mirza Baba'nın kızıyla evlenir ve Mirza Baba'nın yanında kuşak kuşanır. Bir gece uykusunda bir rüya görür, başta kayın babası olmak üzere çevresindekilere sorar soruşturur ama kimse rüyasını yorumlayamaz. Aklına Kocamustafapaşa Tekkesi Şeyhi Sünbül Efendi gelirse de halveti tarikatına mensup bir şeyhten rüyasını yorumlamasını istemez. O gece bir rüya daha görür Muslihiddin Musa Efendi. Rüyasında hanımı ile evde otururlarken kapı çalınır. Hanımı gider bakar ve geri geldiğinde 'Sünbül Efendi adında birisi geldi bey, seni görmek ister.' der. Musa Efendi hanımına kapıyı açmamasını tembihler ama Sünbül Efendi pes edecek gibi değildir. Kapıyı zorlar. Bu sefer hem Musa Efendi hem de hanımı kapının arkasına evdeki eşyaları yığmaya başlarlar ama nafile. Sünbül Efendi kapıyı da arkasındaki eşyaları da Musa Efendi ve karısını yıkar yere ve içeri girer. Bu sırada Musa Efendi uyanır ve hatasını anlar. Sabah erkenden Sünbül Efendi'nin elini öpmeye gidecektir.

Ertesi Sabah Sünbül Efendi de 'hırka giydirme' hazırlığı yapmaktadır. Müridleri merak içerisinde, acaba kim giyecektir hırkayı. Biraz Musa Efendi gelir. Huzurunda Musa Efendi'yi gören Sünbül Efendi 'Ben seni genç bilirdim; sen de karın da yaşlanmışsınız, bi kapıyı tutamadınız, açtım girdim içeri.' demiş. Bunun üzerine Musa Efendi Sünbül Efendi'nin elini öpmüş ve hırkayı giymiş. Sünbül Efendi de 'Şimdi merkezini' buldun diyerek ona bundan sonra bilinecek ismini hediye etmiştir.

Merkez Efendi'nin Sünbül Efendi'ye intisabı ile aynı sene kendisinden hilafet alarak, o sene vefat eden Sündük Efendi'nin tekkesinin postuna oturmuştur. 1514 senesinde ise tekkesini bugün Merkez Efendi Külliyesi olarak bilinen yere mütevazi bir zaviye olarak nakletmiştir.

Merkez Efendi kendi tekkesini taşımasının üzerine I. Selim'in eşi Ayşe Hafsa Sultan tarafından Manisa'da yaptırdığı külliyenin zaviyesinde şeyhlik ve darüşşifasında tabiplik yapmak üzere Manisa'ya davet edilmiştir. Burada kaldığı süre boyunca meşhur mesir macununu da keşfeden Merkez Efendi I. Selim'in kızlarından Şah Sultan ile de evlenir. Ahmed Çelebi isminde bir de çocukları olur ancak daha sonra Şah Sultan ile ayrılırlar.

1529 senesinde Sünbül Efendi'nin vefat etmesi üzerine İstanbul'a döner ve Kocamustafapaşa Tekke'sinde postnişin olur. 1552 senesinde vefat edene kadar da tam 23 sene bu görevde kaldı. Vefatından sonra postnişini olduğu tekkeye değil ama kendi yaptırdığı tekkeye defnedildi. Cenazesini dönemin Şeyhülislamı Ebusuud Efendi gasletmiş ve cenaze namazını kıldırmıştır.

Başlangıçta mütevazi bir zaviye iken zaman içerisinde yeni eklenen yapılar, onarımlarla birlikte mükellef bir külliye halini alan Merkez Efendi Külliyesi cami-tevhidhane, çilehane, selamlık, harem, mutfak, hamam, taamhane ve derviş hücreleri gibi yapıları barındırmaktaydı.

Günümüze sadece cami, çilehane, harem ve hamam bölümleri ulaşabilmiştir.

Nağmedar

Maraş Valiliği ve defterdarlık görevlerinde bulunan Abdülbaki Paşa kendisi için Merkez Efendi Türbesi'nin hemen yanında bir türbe yaptırmak ister. Türbe 1608 senesinde tamamlanır. Ama tamamlandığında belli ki Abdülbaki Paşa'nın gönü elvermez Merkez Efendi gibi bir zatın türbesinin yanı başında daha görkemli bir türbesinin olması ve yapının darülkurra olarak kullanılmasını ister. Vefatından sonra da darülkurranın küçük avlusuna defnedilir. Darülkurra zaman içerisinde sıbyan mektebi olarak da hizmet eder. Cumhuriyet döneminde bir ara çocuk kütüphanesi olarak da kullanılır. Kaderine terk edilmiş durumdayken 2007 senesinde restore edilmiş ve kültür faaliyetlerinde kullanılmaya başlanmıştır.

Yenikapı Mevlevihanesi

Yeniçeri Başhalifesi Malkoç Mehmed Efendi hac vazifesini yapmak üzere gittiği Hicaz'a giderken Konya'ya uğramış ve 'sağ salim vatanımıza dönmek nasip olursa bir mevlevihane yaptırmak da nasip olsun' diye adak adamıştır, Hicaz'dan dönerken de yolu yine Konya'ya düşmüştür. Konya'da Mevlana Dergahı'na bir daha uğrar, bu sefer amacı adadığı adağı yerine getirebilmek için icazet almaktır. Aldığı icazetle İstanbul'a döndüğünde de hemen çalışmalara başlar. 1597 senesinde, Bizans zamanındaki ismi Rhegium olan ama sonradan yenilerek Osmanlı zamanında Yenikapı denilen sur kapısı civarında mevlevihanesini açar. Bu yüzden mevlevihaneye 'Yenikapı Mevlevihanesi' ismi verilir. Mevlevihane'nin ilk postnişini Kemal Ahmet Dede'dir.

Mevlevihane ilk yapıldığı dönemde bir mescit, bir semahane ve 18 derviş hücrelerinden oluşan mevlevihane, çok geçmeden diğer yapılarının da eklenmesi ile birlikte tam teşekküllü bir mevlevihane olur ve sonrasında 'Asitane' konumuna bile yükselir. Bir mevlevihanenin 'Asitane' olabilmesi için tüm yapılarının eksiksiz olması ve o şehirde bulunan şeyhler arasındaki en önemli şeyhin o

mevlevihanede olması gerekmektedir. Evliya Çelebi mevlevihanenin 70 tane derviş hücresi olduğundan bahseder.

1746 senesi Yenikapı Mevlevihanesi ve dolaylı olarak mevlevilik açısından önemli bir tarihtir zira bu tarihte Kütahyalı Ebubekir Dede postnişin olur ve 1925 senesinde tekke ve zaviyeler kapatılana kadar da onun soyundan gelenler o göreve gelebilirler. Bu gariptir zira mevlevilikte postnişinlik babadan-oğula geçmez, aksine merkezden yani Konya'dan Çelebi ailesi tarafından atanırlardı. Ebubekir Dede'nin postnişin olması ile aynı dönemlerde Saray tarafından yapılmaya çalışılan idari ve kültürel reformlar konusunda Konya ile anlaşmazlıklar olur ama Yenikapı Mevlevihanesi tavrını Saray'dan yana koyarak Saray'ın desteğini alır. Ebubekir Dede'den sonra da oğlu Ali Nutki Dede postnişin olur ki onun dönemi belki de tekkenin en parlak dönemidir. Şeyh Galip ve Hammamizade İsmail Dede onun postnişinliği döneminde mevlevihanedен yetişmişlerdir.

Yenikapı Mevlevihane'sinin son şeyhi ise soyadı kanunundan sonra Baykara soyadını alacak olan Abdülbaki Dede'dir. Tekke 1925 yılında kapatıldıktan bir süre boş kalır ama sonradan çocuk yurdu yapılır. 1961 senesinde ateşle oynayan çocukların çıkardığı yangın sonucun büyük ölçüde yanmıştır. Geriye kalan kısmı da 1997 senesinde kundaklanarak yakılır. Daha sonra 2005 senesinde restorasyon çalışmalarına başlanır ve 2009 senesinde de restorasyon tamamlanır. Mevlevihane bugün Fatih Sultan Mehmet vakıf Üniversitesi tarafından kullanılmaktadır.

Mevlevihanenin planını Resim -3'te görebilirsiniz. Bu resim Tarih Vakfı'nın İstanbul Ansiklopedisi'nin 'Yenikapı Mevlevihanesi' maddesinden alınmıştır.

Silivrikapı

Bizans zamanındaki adı Pege Kapısı'dır. Silivri'ye giden yolun üzerinde olduğu için Osmanlı İmparatorluğu zamanında Silivrikapı denilmiştir.

Kapının sur dışı tarafında sağda ve solda iki ayrı mezar bulunmaktadır. Dışardan bakıldığı zaman sağdaki mezar Elekli Dede'ye aittir. Elekli Dede Fatih'in alemdarlarından birisidir ve fetih sırasında şehit düşmüştür. Silivrikapı önüne geldiğinde 'Elene elene buraya kadar gelebildik' demiş ve elek gibi olan kalkanından giren bir okla vurularak şehit düşmüştür. Kabrinin üzerinde daha önceden ahşap bir türbesi bulunmaktaymış ama 1925 yakılan bir mumun tutuşturması nedeni ile yanmış. Eskiden bulunan kitabesine göre ismi Elekli Muslihiddin Dede'dir.

Soldaki diğer mezar ise Seyyid Mehmed Haydar Dede'ye aittir. IV. Murat'ın Bağdat'ı fethi esnasında Silivrikapı üzerindeki surlarda sakin sakin otururken bir anda aşka gelerek 'bağdat fetholundu' diyerek kendisini surlardan atmış ve vefat etmiştir.

Silivrikapı'nın yan tarafında bir hipoje bulunmaktadır. Hipojeler bir ya da dört odası olan, girişi gizli yer altı mezarlarıdır. Silivrikapı Hipojesi'nin ilginç bir yanı 1988 senesindeki sur onarımlarına kadar gün yüzüne çıkmamış olmasıdır. İmparator Theodosios zamanına tarihlenmektedir yani yaklaşık 1600 sene öncesine. İçerisindeki lahitlerin üzerlerinde İncil ve Tevrat'tan önemli sahneler resmedilmiştir.

Kapıdan suriçine geçmek üzereyken sağ tarafta bir güz göze çarpar. Altında da kitabesi bulunmaktadır. Kitabede şunlar yazar: 'Eski saray baltacılarından Rizeli Pehlivan İdris'in güzüne nazar edip Fatiha-i Şerif okuyan iman ile gide.' Savaş sırasında kahramanlık gösteren askerlerin silahlarının böyle duvarlara asılması adetinden dolayı bu güz de 1679 tarihinde buraya asılarak kitabesi eklenmiştir.

Hadım İbrahim Paşa Camii

Kanuni Sultan Süleyman dönemi vezirlerinden Hadım İbrahim paşa tarafından 1551 yılında Mimar Sinan'a yaptırılmıştır. Cami ilk yapıldığında hamam, mektep ve çeşmeden oluşan bir külliye parçası iken hamam ve mektepten günümüze bir şey kalmamıştır. Depremlerden hasar gören caminin minaresi büyük ölçüde yenilenmiştir. Son restorasyonunu 2007'de gören caminin avlusunda banisinin türbesi bulunmaktadır.

Balıklı Rum Kilise ve Ayazması

Henüz imparator olmamış Leo bugün ayazma ve kilisenin bulunduğu yerde gezerken karşısına kör ve yaşlı bir adam çıkar ve suyun yerini sorar. Leo tam suyun yerini gösterecekken gaipten bir ses Leo'ya suyu adamın gözlerine sürmesini söyler. Leo'da söyleneni yapar ve adamın gözleri açılır. Leo daha sonra imparator olup da I. Leo olunca da 5. yy'ın ortalarında buraya bir kilise ve ayazma yaptırır. Daha sonra İmparator İustinaonos kiliseyi tamir ettirir, bu tamir sırasında Ayasofya'nın inşaatından artan malzemeler kullanılır. Zaman içerisinde bir çok kez yenilenen kilise 924 ve 1835 yıllarında yeniden yapılmıştır. Son kez 1933 yılında büyük bir onarımdan geçmiştir.

Kilisenin tam adı Zoodochou Peges (Yaşam Bağışlayan Kaynak)'tır. Günümüzde Balıklı Meryem Ana Rum Ortodoks Kilisesi' olarak bilinir, ismindeki 'Balıklı' ifadesi bir efsaneye dayanmaktadır. Bu efsaneye göre fetih sırasında burada ızgarada balık pişirmekte olan bir rahibe şehrin düştüğü haberi verilir. Rahip 'Şu ızgarada kızaran balıklar canlanmadıkça inmam.'der ve demesiyle birlikte de balıklar canlanarak suya atlar.

Kilisenin avlusundaki mezar taşları Karamanlı Rumlara aittir ve Grek alfabesi ile Türkçe yazmaktadır. Kilisenin avlusunda 20 patriğin mezarı bulunmaktadır.

www.istanbulgezginleri.com

 /IstanbulGezginleri

 /gezginist